

Nr 388.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare kreditgivning till Finland; given Stockholms slott den 23 november 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 november 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga angående ytterligare kreditgivning till Finland.

Efter finsk-ryska krigets slut erhöll Finland genom avtal den 25 oktober 1944 en svensk statskredit å 150 miljoner kronor för att inköpa varor i Sverige av väsentlig betydelse för försörjningen och återuppbyggnadsarbetet under tiden närmast efter vapenstilleståndet. Krediten i fråga hade sin bakgrund i dels den stora varubrist, som gjorde sig gällande vid återuppbyggnadsarbetet i Finland, dels svårigheterna för Finland att tillsvida själv finansiera nödvändig import genom export. Vid en avtalsreglering av det svensk-finska handelsutbytet i anslutning till kreditöverenskommelsen var det likväl möjligt att räkna med att Finland relativt snart skulle kunna ex-

portera vissa varukvantiteter till Sverige. Den svenska exporten till Finland förutsattes i motsvarande mån kunna överstiga den medgivna krediten.

Under den fortsatta utvecklingen senhösten 1944 visade det sig omöjligt att inom den beräknade ramen tillgodose ens de mest trängande finska varubehoven. I då rådande läge saknade Finland möjligheter att täcka sina behov från någon annan marknad än Sverige. Genom notväxling den 12 januari 1945 förklarade svenska regeringen med hänsyn därtill, att den vore beredd att utöka det avtalade kreditbeloppet av 150 miljoner kronor med belopp motsvarande värdet av sådana leveranser, varom uppgörelser i särskild ordning kunde komma att träffas mellan Sverige och Finland. Svenska regeringen förbehöll sig att i samband med dryftande av finska önskemål om dylika svenska leveranser få framföra svenska desiderata om leveranser av finska varor. Genom beslut den 27 april 1945 ställde Kungl. Maj:t senare ett belopp av 9 miljoner kronor till disposition för den utökning av 150 miljonerskrediten, som baserade sig på sistnämnda note.

Den kredit å sammanlagt 159 miljoner kronor, som Sverige sålunda under tiden närmast efter vapenstilleståndet lämnade Finland, var avsedd att utgöra maximiramen för den svenska nettoexporten av varor till Finland. Avvägningen hade skett under beaktande av å ena sidan Finlands redan vid vapenstilleståndet mycket betydande skuldsättning till Sverige, å andra sidan dels dess varubehov, dels den svenska leveransförmågan med tanke även på de åtaganden Sverige hade iklätt sig till andra länder med ett till följd av krigsförhållandena starkt försämrat försörjningsläge. När det senare under våren 1945 visade sig, att Finlands möjligheter till varuimport från andra länder alltjämt voro så begränsade, att den totala varuförsörjningen trots Sveriges leveranser framstod såsom otillräcklig, ansåg man sig därför från svensk sida icke kunna skrida till en ytterligare kreditgivning utan i stället böra genomföra ett förskottsarrangemang, genom vilket Finland erhöll möjligheter att öka sin import från Sverige mot bindning av inkomsterna från den export till Sverige som ansågs möjlig under den närmaste tiden. Genom notväxling den 28 april förklarade sig svenska regeringen beredd att, i den mån så erfordrades för betalning av import till Finland från Sverige av brådskande karaktär, ordna ett förskottsförfarande inom ett maximalt belopp av 31,5 miljoner kronor. Förutsättning för detta medgivande var att man från finsk sida förbunde sig att utnyttja samtliga de likvider, som inflöte genom finsk export till Sverige, för återbetalning av de svenska förskotten, tills dessa i sin helhet återgäldats. Med stöd av beräkningar rörande den sannolika omfattningen av den finska exporten till Sverige räknade man med att de förskott, som sålunda komme att beviljas, skulle vara återbetalade före årets utgång.

Kort tid efter uppgörelsen om nyssnämnda förskott nådde Finland en viss reglering av sina handelsförbindelser västeröver, varigenom möjligheter öppnades till en förbättrad varuförsörjning genom import från tredje land. Det kunde emellertid förutses, att det ännu skulle dröja någon tid, innan dessa möjligheter skulle kunna utnyttjas, och i avvaktan därpå önskade man från

finsk sida, att Sverige skulle leverera vissa betydelsefulla förnödenheter till Finland, vilka sedermera skulle från finsk sida återställas med hjälp av den motsedda importen västerifrån. En uppgörelse i frågan träffades den 28 maj, enligt vilken den svenska regeringen förklarade sig beredd att giva Finland ett ytterligare förskott på 30 miljoner kronor att utnyttjas för betalning av svenska leveranser till Finland inom ramen för från svensk sida i utsikt ställd varuexport. Det förutsattes härvid, att förskotten skulle återbetalas före den 1 april 1946 med utnyttjande av för finsk varuexport till Sverige inflytande likvider, i den mån dessa icke toges i anspråk för återbetalning av de tidigare förskotten, resp. med sådana såsom likvid för finsk export till tredje land erhållna varor och valutor, som ur svensk synpunkt kunde godtagas. Enligt den nya med Finland träffade överenskommelsen ökades alltså det tidigare förskottet å 31,5 miljoner kronor till 61,5 miljoner kronor, men reglerades återbetalningen av tillägget så, att det nya förskottsarrangemanget delvis fick karaktären av ett föregripande från svensk sida av förutsedda varuleveranser från tredje land; sistnämnda varuleveranser kommo sålunda att, vid sidan av de finska exportinkomsterna i handeln med Sverige, i viss utsträckning in-tecknas för återgäldande av förskotten.

Ifrågavarande förskott ordnades genom riksbankens försorg. För den händelse återbetalning icke skulle komma till stånd inom förutsatt tid, skulle enligt överenskommelse mellan regeringen och banken förskotten i banken regleras genom sådana statskrediter till Finland, som kunde finnas påkallade för ändamålet.

Enligt uppgifter i en från finsk sida den 20 november 1945 överlämnad promemoria ha under sommaren och hösten 1945 olika omständigheter ogynnsamt påverkat Finlands möjligheter till export såväl till Sverige som till andra marknader. En konsekvens härav har blivit, att de beräkningar rörande Finlands exportinkomster och möjligheter att delvis ersätta från Sverige levererade varor, som lågo till grund för förskottsarrangemangen, icke hålla. Man räknar sålunda numera med att de finska exportinkomster, som enligt noteväxlingarna rörande förskotten reserverats för återbetalning av dessa, vid årsskiftet 1945/46 skola uppgå till endast 15,5 miljoner kronor och under år 1946 till ytterligare endast 29,5 miljoner kronor. Vid årsskiftet 1946/47 skulle alltså enligt denna uppskattning återstå att betala (61,5 — 15,5 — 29,5 =) 16,5 miljoner kronor.

I samband med att dessa reviderade beräkningar framlagts från finsk sida, har man under hand till svenska regeringen framställt önskemål om en ytterligare kredit å 10 miljoner kronor. Denna kredit skulle användas för betalning av vissa svenska leveranser, varom överenskommelse träffades vid handelsförhandlingar i augusti, då leveranserna i fråga emellertid förutsattes möjliga att likvidera med hjälp av de medel, som redan ställts till Finlands förfogande. Den nya krediten skulle vidare utnyttjas för löpande finska utgifter i Sverige. Den skulle återbetalas under första halvåret 1946 med reservering av nödiga belopp av inflytande likvider för till tredje land försålda partier cellulosa och tidningspapper.

Departements-
chefen.

Den föregående översikten över utvecklingen av Sveriges finansiella förbindelser med Finland efter vapenstilleståndet — som delvis endast bringat i erinran vad som redan i tidigare propositioner meddelats riksdagen — ger vid handen, att Sverige lämnat Finland krediter, vilka i betraktande av tidigare kreditgivning till landet måste anses såsom sammanlagt mycket betydande. Till en väsentlig del ha dessa krediter därför också enligt överenskommelse mellan finska och svenska regeringarna konstruerats såsom kortfristiga förskott, vilka skulle återbetalas genom reservering av de finska exportinkomsterna, i första hand i förhållande till Sverige, under tiden fram till den 1 april 1946. Sedan de finska exportkalkylerna nu på grund av utvecklingen de senaste månaderna visat sig vara alltför optimistiska, framstår det såsom uppenbart, att även ifrågavarande förskott måste betraktas såsom krediter, vilka böra regleras genom riksstatsanslag.

Samtidigt med att detta sker, får till övervägande upptagas frågan om den utvidgning av kreditgivningen till Finland med 10 miljoner kronor, varom hemställan gjorts. Vid prövningen av föreliggande omständigheter har det synts motiverat att på av finska regeringen föreslagna villkor — alltså med bindning av vissa finska exportinkomster — tillmötesgå även sistnämnda hemställan.

Avtal torde sålunda nu böra träffas med Finland om en kredit, motsvarande det sammanlagda beloppet av de vid årsskiftet oreglerade förskotten, (61,5 — 15,5 =) 46 miljoner kronor, samt den nya krediten å 10 miljoner kronor, eller sammanlagt efter avrundning 55 miljoner kronor. Medel stå till förfogande för reglering av denna kreditgivning inom ramen för de av riksdagen redan anvisade anslagen. Jag anser mig trots detta böra tillstyrka, att särskilt anslag äskas för ändamålet, dels därför att disponibla anslagsreserver äro erforderliga för täckning av andra redan förutsedda, ehuru ännu ej aktualiserade kreditbehov i samband med handelsöverenskommelser, dels därför att de särskilda villkor, som — i analogi med vad som skett med avseende å förskotten — böra fastställas för den nya krediten, synas motivera, att denna redovisas över ett särskilt anslag.

Med åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ytterligare kreditgivning till Finland* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 under Fonden för kreditgivning till utlandet anvisa ett investeringsanslag av kronor 55 000 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.